

"Ehven-i şerri ihtiyar, adalet-i izafiyedir. Ücaletü'r-rakib gibi yapılmasın, ta adalet-i hakikiyeye istidat peyda olsun." İzah eder misiniz?

"Hülâsa: Ehvenüşşerri ihtiyar, bir adalet-i izâfiyedir. 'Ücâletü'r râkib' gibi yapılmasın. Ta ki, adalet-i hakikiyeye istidad peyda edilsin. Vesselâm." (1)

Bu makalede Üstad Hazretleri, Kürt gönüllülerinden müteşekkil Hamidiye Alaylarının lağvedilmesinin büyük bir hatar-ı azim olduğunu ifade etmektedir. Hatta Ekradın müsait olanlarının tamamının bu hizmetle tavgifini, birlik ve beraberliğe ve İttihad-ı İslam'a vesile olacağını ifade etmektedir.

Ayrıca eskiden beri devam edegelen **Kürtlerin ilmî medreselerinin aynen devam etmesi, ancak fen ilimlerinin de dahil edilmesi** ile nizama sokulmasını tenbih etmektedir. Bu şekilde ecnebilerin ve misyonerlerin tefrikaya güçlerinin yetmeyeceğini düşünmektedir. Özellikle Şark'taki memurların ve muallimlerin, oranın insanına ve mizacına uygun insanlar olmasını tavsiye etmektedir. Şark'ın cahil kalmaması hususunda, darülfünunlar açılmasının önemini vurgulayarak, bu eğitim müesseselerinde **Arapça'yı vacip, Türkçe'yi lazım, Kürtçe'yi de caiz** yani serbest bırakmanın, istikbal ve istikrar açısından fevkalade önemli olduğunu anlatmaktadır.

Devletin bütün bu yatırımları yaparken istihbarî olarak şark vilayetlerinden gelen kusur, yanlış ve hataların kaydı alındığını ve bu mahsurların tamamen Kürtler'e yüklenmesinden ziyade, harici güçlerin ve devlet içerisindeki onların uzantılarının bir operasyonu olabileceğini de ayrıca belirtmiştir.

Bütün bunlar yapılırken bazı suihtimaller de olabilir. Zira her bir nimetin mahiyeti itibariyle, bir külfeti de mevcuttur.

Dolayısıyla Şark'ın kendi haline bırakılması ile bu yatırımların yapılıp, müteyakkız olmalarını deruhte etmek mukayese edilirse, bu açılımlar ve eğitimler, özellikle de Hamîdiliğin sünbüllendirilmesi ve korunması diğer hale göre ehvenüşşerdir. Bu da adalet-i izafiyedir. **Bir toplumda birden adalet-i mahzâya geçmek çok zor** ve insan fitratına mugâyir olduğundan, bu gibi işlerde, basitten mükemmele doğru gidilmelidir. Ancak, zinhâr acele edilmemelidir. Acele, bu gibi önemli ve âmmeyi ilgilendiren hususlarda maksadı ifsad eder ve şeytanın bir hile ve hud'asıdır.

Burada geçen "**üçâletü'r-râkib**" tabiri, bir Arapça deyimdir. Manası ise, **bir işi alelacele yapmaktır**. Bu işi alelacele ve oldu bittiye getirerek yapmayın. Enine boyuna düşünün ve hazmederek dört başı mamur değerlendirin. Böylece doğru bir sonuca ulaşasınız, deniyor.

(1) bk. *Asar-ı Bediyye, Makaleler, Makale-2, İstanbul 2002, s. 557.*